

Előfizetési árak:
Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 frt — kr.
Évnegyedre . . . 1 frt 50 kr.
Készleteknek egész évre előfizetve 5 frt.
Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz s legelőszörüben postai utalvánnyal küldendők.

Ismeretlen kézből jött cikkeket nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el. Kéziratok vissza nem adatnak.

SZOLNOK-DOBOKA.

TARSADALMI, KÖZGAZDASZATI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztési iroda és kiadóhivatal: Deés Kis-király-utca (Baló-ház)

„Szolnok-Dobokamegye” hivatalos közlönye.
s a megyei gazdasági egyesület

A lapot érdeklő mindennemű felszólamlások (reklamációk) vagy hirdetések a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díjak: Egy 30 négyzetű centiméter tért elölálló egyszeri hirdetés díja 50 kr, ezen fölül 60 négyzetű centiméterig 1 frt s így minden megkezdett 30 négyzetű centiméternyi tér többlet után 50 kr. számítottatik. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 5%, 11 és többszöri beiktatásnál 10%-nyi díjelengedés. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr. számítottatik.

Nyilttéri cikkek garmond sora után 30 kr. fizetendő. Hirdetéseket elfogad Mudrony és György hirdetési irodája a Hon szerkesztőségében, Budapest, Barátoktere 3. sz. Athenaeum I. emelet.

Megjelenik minden vasárnapon.

Korunk erkölcsisége.

Deés, 1879. nov. 20.

Igénytelen lapunk közelebbi számában anyagi helyzetünk fölött tartottunk egy vázlatos rövid szemlét, mely hogy nem igen mosolygó, sőt hogy több tekintetben mostoha, fölösleges lenne ismételnünk. De azt újból meg újból állítjuk, hogy a meg nem fontolt költségek szigorú kerülése, palotákban és kunyhókban egyaránt nem sokat várhatna a józan takarékosság eredményezte jobbra fordult anyagi helyzetünkre.

De most e reményben tekintsük az egyének és társaság valódi boldogságának másik fő tényezőjét: erkölcsi állapotunkat.

Ha korunk erkölcsiségét vesszük komoly elbírálásra, itt se sok vigasztalót, hanem alig ha több és fontos okokat nem találunk, melyek aggodalommal töltik el a kebleket.

Igen, mert a ki hazánk mai politikai és társadalmi viszonyainak tanulmányozásába mélyebben bocsátkozik kénytelen bevallani, hogy a magyar társadalom hanyatlásnak indult, s bajai lépten-nyomon veszedelmesebb dimenziókat öltenek.

Ez aggasztó jelenségek elannyira szembeötlők már-már, hogy azok, kiket a haza sorsa mélyebben érdekel, s a kik a magyar nemzet mult történeteinek nagy és dicső mozzanatait olykor-olykor emlékökbe idézve, kutatják, egy jobb jövő vesztett reménységével kérdezik: honnan e rohamos hanyatlás?

A kor törpeségében, — fajunk jellemében; a ma élő emberiném erkölcsi irány-

zatában, intézményeinkben vagy politikai viszonyainkban keresendők-e az okok, melyek — a folytonos vergődés, előre törekvés dacára — emelkedés helyett, süllyedést eredményeznek? Talán politikai átalakulásunk rohamosabb volt, mintsem azzal a több alkotó tényezőből álló, szervezetlen és conservatívabb társadalom lépést tarthatott volna? Avagy újabb culturalis törekvéseink erőltettségében s következtelenségeiben rejlik a bajok forrása? Vagy — legmesszibb keresve — a Mohács óta lefolyt háromszáz egy néhány esztendő folytán Magyarország megerőtlenítése és elszegényítése irányzott politikának, még most is érezhető utóájdalmi szagatják tán ma is a nemzet testét, zavarják abban az egészséges vérkeringést s csigázták el ennyire a nemzet erőit?!

Ezen, — s ezekhez hasonló kérdések végtelen sora keletkezik naponként minden mélyebben érző igazhazafi szívében.

És e társadalmi calamitásaink s a nemzeti erő hanyatlás kóros tünetei: nem kizárólag politikai okoknak róhatók fel.

Mert igaz ugyan, hogy intézményeink tökéletlensége, életszervi hiányai, melyek miatt a szabadság, jogegyenlőség, arányos köztelherviselés nagy eszméi a gyakorlati életben megvalósulni alig-alig képesek, — s hogy politikai szerkezetünk, állami kapcsolataink súlyos terhei, melyek a nemzet önrendelkezési jogának vissza vivását annyira drágává tették: mind-mind befolyással vannak a jelzett kóros állapotokra és jelenségekre; mindazonáltal szerfölött csalódnék az, a ki bajaink kutforrását kizárólag ezekben keresné.

Hogy korunk törpesége: rideg önzése,

hideg közölye által fajunk jelleme: hagyományos tespedési hajlamaival, munkátlanságával és tétlenségével arányba nem hozható nagy igényei s pazar élv hajhászataival, — hogy mindezek együtt képezik bajaink főforrását, s megmérhetlenül sokat tettek már eddig is arra nézve, hogy a hanyatlás útja hova tovább mind lejtősebbre váljék.

És erre megdöböntő példákat, tényeket látunk és találunk a közelben és távolban, melyek magukon hordják az elfogult szenvedély keserű epáját; s olvassuk, hogy a könyelműség, mely eltékozolta a sors véletlene által adott prestige-t, szennyes kezekkel szennyes kezét merészel emelni arra is, ki fenkölt magasságában fényben áll. Sőt a mi több, a mi ezt még tetézi a mohóság, melylyel azt a hir szárnyra kapja, s erre vonatkozólag a mily szépen, oly igazán írja a „Pesti Napló“, hogy ha régebben valami illetlen dolog előfordult, olyan mit restelnie kellett, azt szokás volt csöndben elintézni és hallgatni róla, hogy senki becsülete ártatlanul esorbát ne szenvedjen, és a köztisztesség megóvassék. Most másképp van, most a piacon mossák a szennyest s a közsétányon kiterítik.

És mennél nagyobb legio azok száma, kik ezt napról-napra mind jobban belátják, annál kevesebb a hivatottak kincsiny serege, kik az általánosan érzett bajok biztos gyógyszerit ismerik, sőt még kevesebb azoké, kik a gyógyszerit a végtelenül türelmetlen, előítéletes és makacs betegnek tetszetős alakban beadni s számtalan sebeit bekötözni képesek.

Azok a providentialis nagy alakok, kiknek kezeibe a nemzet bajainak orvoslá-

A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCÁJA.

Tofaeus Mihály levelei Teleki Mihályhoz.

Tofaeus Mihály erdélyi calvinista püspök két levelét van szándékom e lapok hasábjain közleni, a gróf Teleki család marosvásárhelyi levéltárából vett másolatok alapján.

Mielőtt ezt tenném, azt hiszem nem fogok felesleges dolgot cselekedni, ha egy pár szót mondok Tofaeus életéről és a közlendő levelek körülményeiről.

Tofaeus Mihály, a törökök ellen híres erősséggel bíró, de később lerombolt Székely-Hidán született. Valódi neve Tótfi Tófi Mihály, azon kor szokása folytán vette fel és használta a latinos Tofaeus nevet.

Tanulmányait a híres sáros-pataki főiskolában kezdette és a külföldi egyetemeken végezte. Franekerában 1649-ben „De actuali Dei providentia” című művet adott ki. Leydenben pedig tudorrá lett. Külföldről haza jövén Nagyváradon professorságot vállalt, 1651-ben ezen állását a sáros-pataki tanársággal cserélte fel. Majd bodrogereszturi, — 1658-ban pedig szathmári pappá lett. Innen hívta meg Apafi Mihály erdélyi fejedelem udvari papjául 1665-ben. Püspökké lett 1679-ben június hó 4-én; meghalt 1684-ben.

Tofaeust Bod Péter így jellemzi: „tudo-

mányjal papi és püspöki egyenességgel felruházott Ember volt, tudos és kemény pap”) Cserey Mihály pedig „negédes és kevély” embernek mondja.) Mindkettő megjegyzi, hogy a fejedelem előtt nagy kegyben állott, és ennél fogva „kivált az urak dolgában” mint hathatós közbenjáró páratlan volt.

Cserey még említi, hogy sok munkája volna, de néhány latin disputation kívül csak egy magyar nyelven írt munka van tőle, melynek nevezetességét emeli azon körülmény is, hogy a fejedelem asszony Bornemissza Anna gyorsírókat alkalmazott predicationál és ezek által Tofaeus tudta és neve említése nélkül adatta ki egyházi beszédeit ily czim alatt „Soltárak resolutioja” nyomtatott Kolozsvárat 1683-ban)

Ennyit bár lehető röviden Tofaeusról.

* * *

1670-ben a bécsi kormány Nádasdy, Zrinyi és Rákoczy felkelését elnyomta ugyan, de a polgár háború 1711-ig sokszor ismétlődött.

Az első rohamos támadás a kormány önkénye ellen 1672-ben történt.

Nádasdy és társai ügyében a bécsi kormány Pozsonyban egy „Judicium delegatumot” állított fel; mely a főbb szereplőket oda nem számítva, 233 egyént idézett maga elé.)

A megidézettek közül 94-en meg nem jelenvén, ezeket a bíróság mint makacsokat fő- és jószágvesztésre ítélte. Ezek egy-két ember kivételével Erdélyben leltek menhelyet.

A bujdosóknak fő vágyuk volt a németet

elverni a tüzhelyeiktől, hogy oda visszatérhesenek.

A töröktől — bár gr. Petroczy István és a jeles Szepessy Pál többször jártak a portán — jó szónál egyebet ügyök részére nem nyertek.

Az erdélyi urak egyrészét rokonsági összeköttetések, más részét pedig mint üldözött protestánsok vallási rokonszenvnél fogva nyerték meg.

A fejedelemet pedig azon kecsegtetés tartá ébren, hogy ha érettük és vélők Magyarországra támadást teszen „jövendő” második fiának ezáltal birtokot szerezhet.

Nagy pártfogójok volt a fejedelemné is a mint azt Tofaeus leveléből látni fogjuk.

A főtényezőt, a fejedelem tanácsosát Teleki Mihályt pedig az által nyerték meg, hogy hűségát folyton fokozva, siker esetében a kassai generálatust ígérték neki.

A bujdosok fegyverrel való pártolása ellen volt az erdélyi urak közül: Bethlen János cancellár és a Bánfiak Dénes és Zsigmond. Főérvök volt a II-ik Rákoczy György korára való emlékeztetés.

A bujdosók sanyaru sorsukat tovább nem tűrhétvén 1672-ik év augusztus végén Szathmárfelé Magyarországra beütöttek; segítette e vállalatukat nagyváradi pasa és pénzzel az erdélyi urak.

September 13-án már a felkelő had 15,000 emberből állott és e napon Enyiczke nevű helység mellett Spankau német parancsnokot úgy megverték, hogy az Kassáig meg sem állott. Az

sát, mint i-teni küldetést, maga a nemzet geniusa tette le, a jelenkor megfertőztetett légkörében szerfölött megfoghatkozának. A kiket pedig a gondviselés amazok nyomdokaiba léptetett s missiójuk letéteményeseivé rendelt: azok hálára méltó törekvéseit ma megbénítják, féleredményekre kényszerítik a lábra kapott szükkebltség és személyes érdek által emelt torlaszok, utba gördített akadályok.

Bajaink legtöbb forrása társadalmi közállapotaink rendellenességeiben, mint politikai okokban keresendő, s a gyógyítás is társadalmi uton eszközölhető.

Igen magának a társadalomnak, miként a tenger az élettelen hullát, nem kell, hogy kebelében az erkölcs halotjait megszenvedje. Magának a társadalomnak kell kiadni a jelszót, mely őseink érényeihez visszavezessen; s ma inkább mint valaha meg kell értenünk a lánglelkű költő jósszavait:

Minden országnak alapja, talpköve a tiszta erkölcs,
Mely ha meg vész Róma ledől s rabigába görbed.

LEVELEZÉS.

Szamosujvár, 1879. nov. 16.

Városunk egyhanguan folyó napjait felélenkitendő a marosvásárhelyi új színikerület igazgatója Várady Ferencz jól szervezett szintársulata érkezett a napokban körünkbe.

A társulat kiváló jó tagokból áll, nők közül: Sándor Emilné Várady Antonia, Bérczyné, Várady Róza legelső helyen említendő meg; a férfiak: Sándor Emil, Gaál Sándor, Lángh József, Szép József, Bérczy Miksa, Hegyi, jeles tehetségű színészek. Eddig előadott darabjaik sorozata következő volt: Kósza Jutka, „Pók és a szegedi menyecske“, „Eredendő bűn“, „Bibor és gyász“, „Munkácsi rabok.“

Sándor Emilné asszony mint „Kósza Jutka“, (Klára) az „Eredendő bűnben“, (Idyll) „Bibor és gyászban“, úgy finom izlésű játéka, valamint kedves megjelenése s értelmes, átgondolt alakításával egyiránt megnyerte a közönség általános tetszését; Bérczyné asszony mint népszínmű-énekesnő, kedves, élénk jelenség, jó kedéllyel, elevenen és csengő hangon énekel s játszik. Várady Róza fiatal naiv színésznő, pályája kezdetén, sok buzgalommal és igyekezettel, mint (Gabriella) az „Eredendő bűn“-ben igen kedves volt. Sándor Emil a társulat buzgó rendezője, jellemző színész, kiváló tehetség; minden fellépéssel sikert és tetszést arat. Gaál Sándor művezető, a kedélyes apák s nagybácsik jeles személyesítője.

enyiczkei győzelemről még mit sem tudott Teleki midőn már elhatározta, hogy segíteni fogja a felkelést. Ez okból szeptember 15-én Kővárból levelet intézett Apafihoz és tanácsához, melyben hivatkozott a június 26-iki radnóti országgyűlésre, Apafi korábbi rendeleteire és esküjére, melyben gyámolítást ígért a bujdosóknak. Egy uttal írja, hogy Kővárt más kapitányra bízva, hadnagyával Péley Ferenczcel a magyarok segítségére siet. Magával vitte a keze alatt lévő deési és kővári puskásokat és a máramarosi hadat.

Ezen levelet a fejedelmi udvarhoz Kassai hozta és Tofaeus mutatta be a gyűlésen. Erre reflectál a következőkben az udvari pap:

„Lélekem kedves uram!“

„Cassai a kegyelmed levelit híven s igazán szállásomra hozá, Bánfi Dénes uramnál egyéb akkor fen az udvarban nem volt. Reggel, hogy predicáltam, megh mondtam ő kegyelmének hogy audientiat akarok kérni, de hogy hijjanak nem vártam, hanem felmenett Postamester uramtól (Naláczy) beizentem, az urunk házában lévén az urak, kapi uram és Nagy Tamás és Beldi uramék kívül. — Audientiat kértem minemű szükség vitt ő Nagyságok eleiben a kegyelmed leveleiből a meddig illendő volt elolvastam, a leveleket meghadva (átadva) kérvén arra hogy irhatok é és mit kegyelmednek — adgyák ő nagyságok értésemre. Tegnap s ma valoban sok elmélkedések volt ő Nagyságaéknak, nem joallotta nagyobb rész a kegyelmed elmenetelit, de mivel megh vagy on hajlottak arra az urak ő ngsk., hogy kegyelmedet apreenzalják, tisztelettelösen tractállyák és

Hegyi komikus, intricus, társalgási szóval minden szerepkörben helyén van s jól alakít. Bérczy Miksa fiatal hősöket s szerelmes gavallérokat játszik, még pedig kellő ügyesség és helyes felfogással. Lángh József drámai hős szerelmes és jellemző színész mindazon kellékekkel bir, melyek szerepköréhez feltétlenül megkívántatnak, mint (Kovács Andor) az „Eredendő bűn“-ben és (Vak Béla) „Bibor és gyász“-ban egyaránt jeles volt. A többi tagok is mindnyájan elismerést érdemlő buzgalommal működnek és előadásaik kerekdedsége és szabatosága becsületére válik az igazgatóságnak. Tőlünk Deésre szándékoznak átmenni, minthogy Deés is Várady színikerületéhez tartozik, hol — ismerve Deés műpártoló közönségét — reméljük kellő méltánylásban fognak részesülni. Addig is azonban míg itteni működésükről alkalomlag becses lapját még fölkeresem.*)

Maradok tisztelettel
Mihály Imre.

Debreczen, nov. 16.

A deési kiállítás sikere, még azon egyéneket is meggyőzte annak hasznáról, kik szívesen közreműködtek volna, csak hogy a tárlat létrejövését megakadályozzák, vagy kik összetették már jóeleve megmosott kezeiket és gunyos tekintetekkel kísérték a tevékenységet, gondolván, hogy hát a vallandó kudarcnak ők nem okai.

Az előrehaladás ilyen munkái nem csak Deés vidékén, nem csak Erdélyben, de a Királyhágó másik oldalán is találhatók.

Igy Nagyvárad számos jó iparossal dicsekedhetik, de ezek közül egyetlen egy sem jelent meg a deési küzdőterén, mert hát — mint egy nekem bevallotta — egyáltalán nem bíztak a sikerben. Igy gondolkoztak sokan az alföld fővárosában Debreczenben is. De nem mindenik.

Mert sokan voltak Deésen, sőt többben kitüntetésben is részesítettek. A visszamaradott iparos nem minden irigység nélkül vesz arról tudomást, hogy társa egy újabb babérlevelet mutathat föl, sőt mitöbb, ha kellő gondot fordít, hát még jövedelmező üzleteket is csinált volna. Ez eszmék azon elhatározásra hozzák, hogy a jövő deési kiállításon részt vesznek.

Igen ám, csak hogy mikor lesz még Deésen ilyen nagyszabású tárlat?

Ha jól emlékszem az volt a hírlapokban hirdetve, hogy a magyarországi kiállítóknak a

*) Becses közleményeit közéletünk más mozzanatairól is örömmel fogadja a Szerk.

egyéb több jó akarattokat in speciét et partibus miben fogják uram kegyelmedhez mutatni azt az ő nagyságaék leveléből meghérli kegyelmed, mert nem tartottam illendőnek, hogy azokról értekezem, s jobb is hogy magoktól ő Nagyságaéktól értse kegyelmed.

Asszonyunknak (a fejedelelemné) a kegyelmed irását Iczakelről (?) magam megmutattam s szörül szóra elolvastam; kegyelmességét ighiri önga. kegyelmednek és a kegyelmedéinek, És én nekem megh is parancsolá hogy kegyelmednek meghirjam — — az önga. nevével kegyelmed dolgainak boldog előmenetelt kívánjak, melyek a kegyelmes ur Isten a ki az igazígyet szereti és segíti az ő dicsőségeért cselekedjék. Kegyelmedet is a mellette valókkal, Én valamiben és valamint tudok szollgálok csak parancsollyon, nehézséget fáradságot nem szának, sőt örömmel tartom ha az ur Isten engem is (igaz embert egyelit (igy) ha csak leghkisebb részében is annak a sz(ent) munkának.

Az Ur Isten uram soha egy szempillantásig is magokat ne hadgyan, veled járjon igazgasson és ismerje kegyelmedet ez ügyben ő Felsége az ő jobb keze fia fiának, melyet szí(v)ből kíván a kegyelmed igaz hiv jóakarója, szolgálja“

„Tofaeus Mihály“

Radnot, 19. 7-bris. 1672.

Kivül: Tekintetes Nemzetes Teleki Mihály uramnak Edgyetlen egy Fautoromnak.

Közli: T. M.

(Vége köv.)

székesfehérvári kitüntetések október hó 30-án fogják a fővárosban kiosztani. — Nem tudom figyelmemet kerülte-e el ennek lefolyása, a vagy elmaradt-e az, de hiszem, hogy a jelzett alkalomra meg nem jelent vidékinek saját helysége előljárósága után fogják a kitüntetést kézbesíteni és azt tudom, hogy még a debreczeni előljáróság erre vonatkozólag mi értesítést sem kapott. Simonffy Imre polgármester és kir. tanácsos ur szíves volt megígérni, hogy a székesfehérvári érmekeket a deésivel személyesen egy napon osztandja ki, hogy az ez alkalomra rendezett ünnepélyhez annál többen vonassanak és így az sikerültebb legyen. A deési végrehajtó bizottságtól várom a debreczeni kitüntetések s mihelyt azokat szerencsés lehetek megkapadni, rögtön intézkedem az ünnepély rendezése tárgyában. melyen dalárda fog közreműködni és „A kiállításról“ felolvasás fog tartatni.

Ily tárgyú felolvasásra ugy szüksége van városunknak, mint a mely annak hasznát, célját nem képes teljesen felfogni. Legalább ezt tanusítja egy közelebb hozott közgyűlési határozat, mely egy debreczeni kiállítás létrehozása tárgyában beadott indítványt elveté. Jól esett hallanom, hogy a fentnevezett polgármester ur és sok intelligens egyénünk az indítvány mellett voltak. Részemről csakis a kellő erélyesség hiányának tulajdonítom, hogy ily megállapodásra jöttek s jogosnak kell tartanom, soknak azon sóhajjal kísért fölkiáltását: „Hej! Nincs nekünk sem gróf Zichynk, sem br. Báuffynk!“

Meg is látszik rajtuk!

Havas Gyula.

A kiállításon kitüntetett deési polgárok jutalomkiosztása.

A kiállítás ünnepélyes bezárása alkalmával a különböző osztályok jury bizottsága által elhatározott kitüntetések a jelenlevőknek személyesen adattak át, a többi nagyobbbrésre nézve ugy intézkede a végrehajtó bizottság, hogy azok az illető hatóságok közvetítése által legyenek kézbesítve. Ez intézkedés következtében polgármesterünk folyó hó 16-ára hívá meg az érdekelteket, kik is a városház tanácskozási nagytermében szép számmal felgyűlve megelőzőleg hangsúlyozá a kiállítások fontosságát, kiemelé, hogy annak mind a gazdaszat, ipar és állattenyésztésrei jelentőségét, megénk gazdasági egylete fölfogván, megértvén ezt, rendezte e folyó évi kiállítást. Nem kell mondani annak talán még reményünkön felül álló szép sikerét, s nemes büszkeséggel valék tanuja annak, hogy e szép siker érvényesítésére városunk polgárai is tényezőleg folyának be, mindnyájunknak fennen kell keblünknek dobogni, midőn ezen kiállítással tudatára jutottunk annak, hogy városunkban az ipar fejlettebb, mint talán azt magunk képzeltük, hogy oly szakavatott értelmes iparosaink vagynak, kik a kiállítás verseny terén különböző kitüntetésekben részesültek.

S midőn megbízatásom következtében ezeket van szerencsém kiosztani, vegyék azt iparosaink ösztönül többre és jobbra törekvésre, hogy így mi is parányi erőnkkel befolyunk hazánk iparának fejlesztésére, s ez által munkáljunk saját magunk, városunk és a haza közbizonyosságának felvirágoztatására. (Éljen!)

Ezután a polgármester főlemlité, hogy a kitüntetésnek három neme van u. m. ezüst- és bronzérem s diszoklevél, melyek után a kézbesített névsorozat szerint, megkezdé azoknak kiosztását, kiknek nevüket azon okból is közölni sietünk, hogy ezáltal a vidékben ismereteseke legyenek szakmájuk szerint előre törekvő iparosaink, ha ez érdekbe szolgálatuk igénybe lenne veendő.

E szerint ezüst érmet kaptak: Gerece János kerékgyártó, Szántó Márton kovács, Krémer Sámuel műmalma.

Bronzérmes: Vasserstrom Áron nő öltönykészítő, Budai Albert férföltönykészítő, Jakab Károly szücs, Szabó Lajos szijgyártó, Németi Lajos timár, Molnár Antal cipész, Mihály Sándor cipész, Fodor Sándor órás és vésnök, Gavre Ilona üveg festménye, Ordentlich Adolf sódavigyára, Halasi Béla festészet, Gávré János asztalos,

Bánffy és Kovács könyvnyomdája, Bányai L. Károly illatszerész, Kovács Samu francia baromfiért.

Diszoklevelet: Deési Irén nevelőnő, Hirsch Janka nőmunka, V. Horváth Zsigmondné nőmunka, Sturek Istvánné nőmunka, Vékony Ferenczné nőmunka, Mikes Balázs szücs, Kovács Samuné nőmunka, Nyárádi Etelka nőmunka, Bovánkovics Gyuláné nőmunka, Dr. Almai Ferenczné nőmunka, Voith Gergelyné nőmunka, Ujfalvi Sámuelné nőmunka, Szabó Ferencz termésetrajzi gyűjteménye, Székely Árpád fafaragvány, Hock János rajzai, Dr. Almay Ferencz szőlője, Rippel Vincze Lajos fafaragványa, Deés város erdőterménye, Peszternák Ferencz fazekas, Fenyő Györgyné nőmunka, Lisch György cukrász, Voith Gergelyné befőtt gyümölcs, Kovács Samuelné birssajt, Plotz Viktor cukrász, Demeter Béla kékitője, Székely József terménytárgyak, Havas Gyula irodalmi műve, Décei Sámuel szappanos, Pruner Sándor Kovács, Gerece András Kovács, Nagy Elek gyümölcsei, Voith Gergely dohányjai, Czecz Kálmán gyümölcs és szőlője, Krémer Samu gyümölcse, Szilágyi Sándor fésűs, Szilágyi József fésűs, Polgári iskola tanszerei, Voith Gergely szeszei, Ehrenkauff Ferencz ásványvizei, Ember Mihály fésűs, ifj. Fülöp Samu csizmadia, Fülöp József csizmadia, Erdélyi Károly csizmadia, Fazakas Sándor termény, Heuman Jakab cipész, Boheczel Mihály terménye, Cseh Lajos, Pojenár József cipész, s végezetre ugyan ez alkalommal adatott át a lapok szerkesztőjének a gróf Zichy Jenő által hozott székesfehérvári kiállításnak diszoklevele a kiállítás érdekében „ténykedése” elismerésül.

A megküldött jutalmazások végeztével a polgármester polgárainkhoz intézett buzdító szavaival végződe az ünnepély, mely városunkra nézve a kiállítási mozgalmaknak mint egy dicső betetőzése vala.

És itt legyen szabad a többek közt egy baráti kézből kapott levélből, egy pár sort idéznünk melyben Kolozsvár egy közhasznú polgára, ki nemcsak művészete, hanem mint szakavatott gyümölcs barát használ a közönségnek, ki már több kiállításon kitüntetéssel jelent meg, a többek köz irja: „Akárhogy is vélekedjenek némelyek a deési kiállításról, azért az sok tekintetben példány képül marad más kiállítások előtt. Peldás nyíltsággal mentek a számadások, aljas megvesztegetéseknek nem levén helye ott, más kiállítások felett magosan áll erkölcsi tekintetben is. Haszna pedig, különösen Szolnok-Dobokamegyére való nézt — kiszámíthatatlan. Életre való népében — a kevés példából is kiindulva — felébredt benne az akaraterő maradandó szépen és jón fog munkálni. Szolnok-Doboka rendkívül sokat tehet, ő ez országgrész gyűpontja lehet. Ő megmutatta, hogy kormány segélye nélkül is tehet nagyszerűt.”

Országgyűlés.

** A képviselőháznak ugyancsak zajos ülése volt, nem annyira a bosniai törvényjavaslat részletes tárgyalásakor (noha ennél is nyílvánult némi ingerültség), hanem végül a napirend kérdésénél, a hol már a tisztelt ház vitája egész parlamenti veszekedéssé magasodott. A részletes vitánál csak az első és utolsó szakaszhoz adtak be módosításokat. Az elsőhöz Éles Henrik, (kinek szövegezése a megszállt tartományok közigazgatását a közügyek közé felvételni kívánta), és Dárday Sándor, míg a kormányelnök e szakaszt a bizottsághoz kérte utasíttatni, a mit tizennégy szótöbbséggel el is fogadtak. Már ennek vitatása közben éles szóvita támadt Dárday és Szilágyi D. közt. Felszólalt Jókai is s miután elmondta, hogy máshol tán (és bizony nagyon talán) jobb dolga lenne, mint itthon, de neki a menyország sem kell Magyarországnak nélkül, (a mi tetszett a jobboldalon), beszélt a Szilágyi Dezső emelkedett pathosjáról és szinpadias szavaltatáról. Pulszky Ágost azt jegyzé meg, hogy az üres páthosz és szavaltat nem az ő oldalukon uralkodik, mire Jókai azt felelte, hogy az ő szavai nem sértők, mert a ki Angliában jó angol beszédet akar hallani, az vagy a színházba, vagy a parlamentbe megy. Ez az epizódos szócsere ekkép elsimult, csupán arról téve bizonyosságot, hogy a honatyák olykor-olykor mivel töltik az időt. Csöndesebben folyt le a Molnár Aladár módosítványa fölötti

tárgyalás. — Ő azt akarta betétni, hogy a törvényjavaslat 1882 végeig maradjon érvényben. Tisza Kálmán ellene mondott. Szilágyi Dezső pártolta s a szavazásnál a kormányelnök kapott tizenkét szónyi többséget. S ezután került szónyegre a jövő napirend. Abban megegyeztek, hogy ma a kérvényeket tárgyalják; de a védéről szóló törvényjavaslatokat Madarász József szombatra, Tisza Kálmán pedig csütörtökre kívánta kitűzteni. Szilágyi Dezső felált s azt mondá: megfoghatatlan, hogy a kormányelnök miért akarja siettetni a tárgyalást. „Mert a törvényjavaslatok tartalma tudva van”, — kiáltá valaki. Ez Szilágyit kihozta sodrából és személyeskedni kezdett. Egyszeren Ormay Károlyhoz fordult, mondván: elhiszi, hogy ő rögtön is megszavazná a javaslatot, de ha a ház mind olyan tagokból állna, akkor a ház fölöslegessé válnék. Ez nagy felháborodást idézett elő. A jobb oldalról rendutasítást kívántak. Szilágyi elnök beleszólt: „A képviselő ur a vita hevében oly kifejezést szalasztott ki, melyet talán meg fog magyarázni.” A képviselő ur azonban fentartá szavait s a többség erőszakoskodását említé. Ormay Károly felszólt, hogy ő nem tudja, mint jutott a vitába, mert ő nem szólt közbe: de általában egy nevet kiragadni és az ellen ily kifejezést használni nem egyeb, mint az ököljog meghonosítása a parlamentben. Ujra zaj lett. Az ő szavai — mondá Szilágyi, — nem érintik a képviselő jellemét, s nevét is csak azért említé, mert közbeszólt. Ivánka Imre állt föl: „Én szóltam bele.” „Akkor szavaim neki szólnak” — felelte Szilágyi. Még nagyobb lármá lett. Ivánka azzal végezte Szilágyihoz intézett szavait: „Senki sem használ a parlamentben oly pokrócz-modort, mint ön.” Erre az ellenzék zúdult föl. Az elnöknek jó ötlete támadt s fellépett mint közvetítő s a tárgyalás napjaul pnteket tüntek ki. Bizony a tegnap is olyan nap volt, melyen a tisztelt ház nem nagyon gyarapita a parlament nimbuszát.

F. L.

VEGYESEK.

— **Megyénk** közgyűlése tegnap a nem igen kedvező időjárás mellett is szép számmal gyűlve, teljes érdekeltséggel tárgyalta napi rendben levő ügyeit, melynek részleteit jövő számunk fogja hozni.

— **Megyénk** új ezimerével ellátott pecsét-nyomok ugy a központban, mint a szolgabírói hivataloknál használatba vétetvén a régiek használaton kívül helyeztetek.

— **A deési** országosvásár napja ez évben december 13-áról 16-ára tetetett át. Bővebb felvilágosítást hirdetési rovatunk ad.

— **A fűszer** s háztartásunk egyéb bolti cikkeinek ára a napokban tetemesen emelkedett.

— **Földmívelés**, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a lecsapolás, alagesővezés és öntözés által való földjavítások terjesztése céljából kultur mérnököket nevezett ki, s az ezek által kijelölt munkák keresztülvitele és a készlecsapolások jókarban tartására és felügyeletére szükséges segédszemélyzet kiképzetése szempontjából a kassai gazdasági tanintézet kebelében „rétmesteri” tanfolyamot állítottatott fel.

— **Szülők**, kik fia, vagy leány gyermekeiket hegedün való játszásra alaposan bevezet-tenni és taníttatni kívánják, kiadóhivatalunknál utasítást nyerhetnek.

— **Beszterezéről** írják nekünk, hogy ott a Katalin napi vásár silányan folyt le, s még az állatok sem kerestettek, s drága gabona mellett a kövér sertések nagyon olcsók és, hogy az elszaporodott vad állatok főleg juh és csikókban nagy károkat okoznak.

— **A csáki-gorbói** országos vásár folyó hó 19 és 20-ik napjain folyt le. Általában igen látogatott volt, de a kínálat felülmulta a keresletet. Eladatott 56 drb szarvasmarha. Az 1 éves borjúk 15—20 frton, a tehének drbja 45—50 a bival-tulok drbja 25—40 frton keltek. Gabona kevés volt. Nem csoda, hisz néhány község inségnek néz eléje. Zab hecitolitère 2 frt 10 kron kelt. Nagy kelete volt a lábbelinek, pogácsának és rozsolisnak. Mint különös eseményt jelezhetni, hogy kihágás egy se történt.

— **Sajó-Udvarhelyen** folyó hó 17-én Szikszay Mihály adóvégrebajtó a sajó-udvarhelyi körjegyző és községi bíróval sajó-kereszturi gróf Toldalagi Zsigmond földbirtokoshoz ment adótartozására zálogolni. A gróf ur és Miner nevű számtartója pisztolyt ragadva, a cseledeket a végrebajtó közegek ellen uszították, a nagy zajra a faluban a harangok félre verettek, a lakosok gyülekeztek, a közegeknek menekülniök kellett. Ez esemény a bethleni szolgabírósnak jelentetvén ez csendőri segélyt vón igénybe és a foglalás eszközöltetett. — Ajánljuk a „Magyarország” című ellenzéki lapnak, melynek mint munkatársa oly szellemű és irányu cikkeket hozza, melyeknek olvasása önként a gondolatra

vezet, hogy nem csak a növények degenerálódnak.

— **Necrolog.** Onodi özv. Veress Józsefné szül. Majthényi Rózália és gyermekei; Lővétei Mihály Ferenczné szül. Majthényi Teréz és férje, mint gyermekek, unokák és vő; saját, valamint közelebbi és távolabbi rokonok nevében mély fájdalommal jelentik, hogy Petrovinai PEKRI JULIÁNNA, özv. Kismajthényi Majthényi Józsefné f. hó 16-án reggeli 7 órakor élté 83-ik, özvegysege 34-ik évében hosszas betegség után megszűnt élni.

— **Erzsébert** királyné nevenapját tegnap a főváros illoen megünnepelte. A középületek, a lánchid, a dunai hajók nemzeti lobogókkal voltak földisítve, a külhatalmak konzuljai szintén kinttették lobogóikat s a főváros összes templomaiban istentisztelet volt. — **Rudolf** főherceget Munkácsra várják, hol gr. Schönborn Ervin fogadja, ki a nagy vadászatra már felhajszoltatott vagy kilencz medvét. — **Fabriceus** Károly szászöldi orsz. képviselőt, mivel nem fuj egy követ az ultraszásokkal, mindenképen kényszerítették, hogy vagy lelkészi vagy képviselői állásáról mondjon le s ő a lelkészről mondott le. a mi nagyon meglepte az atyafakat, mert ők az ellenkezőt várták. — **Király** ő felsége a pilismaróthi ref. népiskola építésére száz forintot adott magánpenztárából. — **A magyar** kormányhoz a külügyminisztertől felszólítás érkezett az iránt, hasson oda, hogy mentől több magyar ifju lépjen a diplomaciai s főleg a konzulsági pályára. — **A muzeum** ereklýei közelébb Bem ama híres lovagostorával gyarapodott, melyet Erdélyben mindig magával hordott s melylyel egyszer egy pár német lovast is elkergetett ágyujától.

Köszönet.

A háziipar háztartásunkban.

A deési kiállítás folyama alatt alkalmunk volt hazafias örömmel meggyőződni, hogy iparunk ha nem is teljes virágában diszlik, de biztató fejlődésnek indult. S volt alkalmunk gyönyörködni a háziipar több izletes szöveteiben. A kézdívarhelyi és sepsi-szent-györgyi háziipar gyártotta kelmékben, ruházatokban több cikkeit fölta-lálva, a hazánk határára kívüli gyártmányokból sokat igen sokat nélkülözhetünk.

Azonban mi a háziipart a szó szoros értelmében véve, értjük alatta azon képességet és ügyességet, mely legalább háztartásunk minden napi szükségleti cikkeit a család tagok által képes beszerezni s azt előállítani.

De mikor arról van szó, magunk készítsünk-e valamely cikket a háztartás számára, vagy készen vegyük-e azt? Rendesen vagy az olcsóság, vagy a czélszerűség, vagy az izles szempontja az, melynél fogva erre, vagy arra határozzuk magunkat.

Az iparos gazdasszony maga termeli zöldségeit s kertje gyümölcseit maga főzi be, mert ez, habár nem oly „pompás” mint a cukrászoké, mégis csak olcsóbb és „jobban ízlik.”

Iparos gazda-ember maga „eszakábólja” némelyik konyhai, gazdasági eszközt s edényt, maga fonja a gyékény-kaptart, készít gereblyét, favil-lát, lapátot, seprőket, néha még taligát is, mert mondja így mégis csak olcsóbb s habár kissé idomtalan, mégis elég „jó” t. i. czélszerű.

Mikor a leányok magok fonják vagy kötik s varrják a háztartáshoz szükséges fehérműveket, harisnyákat stb. rendesen azt mondjuk: nem oly czifrák mint a boltbeliek, de még czélszerűbbek mert tartósabbak. Így tartjuk feun a háziiparossághoz kellő munka-kedvet.

A gyár-ipar emberei, minduntalan, minden cikknél azt hangoztatják, hogy olcsóbb; hogy a világtól elmaradottság a házi-iparosság. Hivatkoznak arra, hogy hajdan mindaz háziipar volt ami most gyár-ipar p. o. házilag történt még az örlés is, aztán a szeszfőzés, a serfőzés, cukorkészítés stb., de most már kérdik: kinek jutna eszébe házilag örltetni a kenyérnek valót, vagy itt fonnatni a ruhának valót?

De ha mindenben csak az olcsóság lenne mérvadó; ugy felfordulna háztartásunk, hogy alig ismernének reá s nagyon sokan nem éreznék magukat otthon saját házukban, saját családjuk körében.

Ne vigyük tehát az amerikaiak ideáljáig a géppel dolgoztatást, vagy a munka-kerülést, az olcsóság dicsérését még akkor se, ha egy némelyik cikkk házilag előállítása több fáradság s érték fogyasztásba kerül, mintha azt valamely gyárból vennénk. Szorgalmunk által olcsóbbá tehetjük s alkalmasabbá a felhasználásra.

Nem való az, hogy a sütés-főzés egésség-telen munka, mely a testet s lelket eldurvitja. Mindenféle kézi-munka egésségünkre válik, ha rendesen üzzük, s így a gyúrás, dagasztás, aprózás főkép. Mi a tűz hatását illeti, a meleg lég ártalmas lehet a belélgzésre, ha sokáig ki vagyunk téve behatásának; de tőlünk függ, hogy ártalmát mérsékeljük, a fris-lég gyakori felkérésé által.

A lelket pedig nemhogy megölné, hanem valóban nemesíti kivált az o y változatos foglalkozás, mely némi tanulságot is nyújthat akár a természeti erők s anyagok kiismerésében akár a művészet terén, hová bátran sorozhatók a női házimunkák közül mindazok, melyekhez rajzbeli jártasság és műizlet szükségeltetik.

Nem helyesen nevezik a társadalmi szö-
vivők prózai teremtményeknek azokat, kik a háztar-
táshoz s a női munkákkal örömet foglalkoznak.

Nem helyesen nevezik szelleműs költsői
teremtménynek azt, ki a háztartáshoz nem ért;
annak teendőit megveti. Ki tud dalolni s zongor-
rázni, táján rajzolni s festeni is és el tud szavalni
némely költeményt sőt talán ő maga is ír verse-
ket, de mind a művészet, mind a költészet terén
sokkal alább áll a középserűség.

Birhat emelkedett kedélyel s lehet szelleműs
az is ki a művészetben nem kontárkodik. Birhat
kitűnő szellemel s kifejezheti költőiségét a
háztartásban inkább, mint kifejezi az aki köz-
épserűségig sem bírta vinni tanulmányait. E
mellett a társadalomnak is sokkal hasznosabb
tagjai a háztartással foglalkozó középserű tehet-
ségek is, mintsem a költészettel foglalkozó köz-
épserűségek.

Ám szentelje életét, a kinek módjában áll
a tudományosságnak, vagy ha érzi, hogy a köz-
épserűség felül emelkedhetik, lépjen a művé-
szet vagy akár az irodalom terére. De hivatásá-
nak természet szerint, ugys mint családnya leg-
inkább megfelelhet a háztartás terén. Tegye ezt
költőivé. Tartsa abban művészetét, hogy a ter-
mészet bájait s adományait saját s családja jól-
létére fordíthatja.

A háztartás mesterségének titka tulajdon-
kép abból áll, hogy az ember vagy olcsóbbá,
vagy czélszerűbbé, vagy izletesebbé tegye azt,
mit beszereznie kell. Mindenek előtt pedig arra
kell törekednie, a ki valamely háztartást visz,
hogy eme kellékekről tiszta fogalmakat szerezzen.

Nehigyje p. o. hogy olcsóbb az a bolti szap-
pan, melynek fontját oly olcsón veheti, a mily
olcsón termelni fáradsága feláldozása nélkül képes
nem lenne. Ismerje ki csak a különféle szappa-
nok erejét, mikép ezt ismernie kell annak, ki
háztartást vezet. És látni fogja, hogy azon olcsó-
nak nevezett, talán szagos és cifrapapirosba ta-
kargatott szappannak, mit a gyárakból kap, közel
sem veheti oly hasznát mint annak a háziszap-
pannak, melyet régi szegedi, debreczeni, vagy
miskolci módon főzött. Vagy nézze meg csak azt
a 8—10 kros gyertyát, melyet a gyárakból kap,
mint folyik, mint tele van juh s disznózsírral,
ahoz képest mit maga önt vagy márt, holott rit-
ka hely ahol ki ne nevetnék már a házi-iparost,
ha gyertyaöntéssel vagy szappanfőzéssel foglal-
kozik.

A gyári eljárásnak egyik előnye, hogy ide-
gen olcsó anyagokat szerezhet s vegyíthet potlé-
kul a tiszta anyagok közé.

Össze vegyítheti fészülő gépeivel p. o. gyap-
jut, gyapotot, lent, tehén és nyulzsört stb. Ezt
mi pusztá kézzel nem tehetjük. Másik előnye,
hogy emberi erőt meghaladó gépeket, gőzerővel
alkalmazhat a súlyosabb munkákra; s ez termé-
szet szerint olcsóbb mint az emberi munka. De
előnye a munka megosztás és némely részben az,
hogy az egynemű munkával foglalkozó egyének
gyakorlottsága nagyobb a gépek működése pedig
pontosabb lévén az izlésnek sok részben inkább
megfelelhet, mint a házi- kézi-iparos.

Tőlünk függ azonban meghatározni, valóban,
miben, mennyit áldozunk az izlet követelményei-
nek. Legkevesebbé képes megmérközni a gépi
munka ott, hol értelemre s ügyességre van szük-
ség, s minthogy főkép ezektől függ a készitmé-
nyek czélszerűsége, főkép ezen szempont az,
melyben mitsem enged az ügyes házi-iparos a
gyárosoknak.

Vége is, mint említünk, a legolcsóbb pénz-
ért vett cikknek is olcsóbb az, melyért pénzt
nem adunk: t. i. saját készítményünk. S ha van
eset, hogy egy-egy házi-iparos jól értékesítheti
kézimunkáját t. i. pénzt kap érte, ám tegye azt,
s szerezze be pénzéért amit maga csinálhatott

volna. De ha ily eset nem kínálkozik, akkor ne
tegye elébe saját készítményeinek még azon vá-
sári czikkeket sem, melyek valóban czélszerűbbek
és csinosabbak. H. L.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS SAMU.

H i r d e t é s e k.

Sz. 1085. —1879.

3—3

r. s.

Árverezési hirdetmény.

Deésakna nagyközsége előljárósága ré-
széről ezennel közhirre tétetik, hogy a nagy
község itálárulási joga helyiségei a jövő
1880. év május hó 1-ső napjától kezdőleg
6 egymást követő évekre árverés után a
legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni; mint-
hogy az árverezésre kitűzött 1-ső határidő-
ben folyó év október 15-dik napján a ki-
vánt eredmény nem éretett el, ez okon az
említett jogok bérbe adhatására nézve ár-
verezési újabb határnapul 1879. év decem-
ber 4-ik napja délelőtti 9 órája tűzetett ki

Deésakna nagy községe házánál, a holott a
már megállított bérleti feltételek hivatalos
órákban megtekinthetők, ezen alkalomra a
felkiáltási ár a nagy község képviselő tes-
tölete által 1500 frtban állapítottatott meg,
mely felkiáltási árnak 10%-ja bánatpénzül
— árverezni szándékozók által — készpénz-
ben az árverezés megkezdése előtt árverező
biztos kezéhez befizetendő lészen. Zárt aján-
latok a ki tett bánatpénz lefizetése mellett
elfogadtatnak.

Deésakna nagyközsége előljárósága által.

Deésaknán, 1879. november 3.

Bodor Sándor,
körjegyző.

Kőmives László,
f. bír.

Egy idős gazdasszony
kerestetik egy urhoz. Bő-
vebb felvilágosítás Deés-
aknán nyerhető a k. só-
hivatalnál.

1—2

A deési országos vásár

Ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter
ur, folyó hó 12-én 29368 szám alatti leiratával meg-
engedte, hogy Deés városban az évenként december
13-ra engedélyezett országos vásár ez év-
ben kivételesen ugyanazon hó 16-án tar-
tassék meg.

Dr. HANDLER MÓR

orvos és sebésztudor, szülész és szemész,

gyógyít gyökeresen fényes s tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, u. m.: az ingerlékeny gyen-
geséget, az ondófolást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt),

2) huygcsőfolyásokat (még idültket is), a nemzörészek bujakóros fe-
kélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban;

3) huygcsőszűköléseket;

4) friss s idült nyákfolyásokat nőknel, az ugynevezett fehérfolyást, és az onnan
eredő

magtalan ságot;

5) bőrkiütéseket;

6) a huygholyag betegségeit és mindennemű vizelési nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este
7 órától 8-ig.

Lakik: PESTEN, belváros, kigyó-utca 1. szám, kigyó- és városház utca
sarkán, (Rottenbiller-féle házban) 1-ső em. bemenet a lépcsőn.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

Galandféreg (Pántlika-giliszta)

6 óra alatt kihajtatik.